

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/314/2018
Identifikačné číslo spisu: 8307205151
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8307205151.9

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa P. V., narodeného X. Y. XXXX, bytom K., R. XXXX/XA, zastúpeného JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., advokátom so sídlom v Košiciach, Južná trieda 28, proti osobe, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné, JUDr. Y. V., bytom M., S. XXX/XX, o určenie výživného, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 19 P 188/2007, o dovolaní Q.. Y. V. proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. júna 2018 sp. zn. 17 CoP 1/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 9. októbra 2017 č. k. 19 P 188/2007-1531 konanie o určenie výživného za obdobie od 20. júla 2004 do 31. marca 2013 zastavil; otca zaviazal prispievať na výživu P. V. sumou v rozsahu 30 % zo sumy životného minima na neplnoleté, nezaopatrené dieťa od 1. apríla 2013 do 30. júna 2015; od 1. júla 2015 osobu podľa návrhu povinnú platiť výživné, otca navrhovateľa Y. zaviazal prispievať na výživu navrhovateľa P. sumou 120 € mesačne, ktoré je povinný platiť vždy do prvého dňa v mesiaci vopred; dlžné výživné za obdobie od 1. júla 2015 do 30. septembra 2017 vo výške 2 848 € povolil splácať po 50 € mesačne, pričom tieto splátky je povinný platiť spolu s bežným výživným tak, že nezaplatením jednej splátky sa stáva zročným celý dlh; rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pôvodne ešte matka v tom čase maloletého P. dňa 20. júla 2004 na Okresný súd Kežmarok podala návrh, v ktorom žiadala o zverenie dieťaťa do osobnej starostlivosti a o určenie výživného na dieťa zo strany otca od 16. júla 2004. V priebehu prvoinštančného konania už na Okresnom súde Humenné, ktorému bola vec prikázaná, matka maloletého dieťaťa zobrala čiastočne návrh na začatie konania o určenie výživného od 16. júla 2004 do 31. marca 2009 a následne aj za obdobie od 1. apríla 2009 do 31. marca 2013 späť; v tejto časti navrhla konanie zastaviť. V ďalšom žiadala určiť výživné pre maloletého P.. O tomto procesnom návrhu prvoinštančný súd rozhodol podľa § 29 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a konanie zastavil. Prvoinštančný súd zistil,

že mal. P. dovŕšil plnoletosť X. Y. XXXX, preto o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti nerozhodoval. Zistil, že na výživu syna matka vynakladá finančné prostriedky, o čom predložila prvoinštančnému súdu doklady, pričom na pojednávaní bolo zistené, že počas celého života sa o syna stará výlučne matka, syn pokračuje v štúdiu a tak je namieste, aby na výžive syna participoval aj otec, ktorý pre účely zistenia skutkového stavu nepredložil žiadne listinné dôkazy požadované súdom. Mal preukázané, že rodičia navrhovateľa nežijú v spoločnej domácnosti od roku 2004. Navrhovateľ žije od tejto doby s matkou, ktorá mu poskytovala osobnú starostlivosť a zabezpečovala jeho výživu, ako aj úhradu podstatnej časti nákladov. V súčasnej dobe je P. študentom denného štúdia na strednej škole s plánovaným termínom ukončenia štúdia v školskom roku 2018/2019. Otec na výživu mal. P. od roku 2004 do septembra 2016 prispieval v minimálnej zákonnej stanovenej výške a od septembra 2016 na jeho výživu neprispieva vôbec. Navrhovateľ pokračuje v štúdiu na strednej škole, pripravuje sa na budúce povolanie a nie je schopný sám sa živiť. Skonštatoval, že je povinnosťou otca prispievať na výživu navrhovateľa, jeho syna. V závislosti od možností a schopností otca a oprávnených potrieb navrhovateľa dospel k záveru, že do 30. júna 2015, patrí navrhovateľovi nárok na výživné vo výške 30 % zo sumy životného minima na neploleté nezaopatrené dieťa. Po zlepšení finančnej situácie otca, od 1. júla 2015, kedy mu bol priznaný starobný dôchodok najskôr vo výške 699,50 €, neskôr vo výške 709,60 € mesačne, je v možnostiach a schopnostiach otca prispievať na výživu syna sumou 120 eur mesačne. Keďže otec na výživu navrhovateľa pôvodne od 1. júla 2015 prispieval sumou 28 € mesačne a toto výživné naposledy uhradil k 1. júlu 2016, vznikol mu dlh na výživnom, ktorý je potrebné uhradiť. Tento dlh vyčísliť na sumu 2 848 €. Uplatnený nárok po právnej stránke posúdil podľa § 29 CMP a podľa § 62 ods. 1 až 5, § 65 ods. 1 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie osoby podľa návrhu povinnej platiť výživné, otca navrhovateľa rozsudkom z 12. júna 2018 sp. zn. 17 CoP 1/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o povinnosti otca prispievať na výživu navrhovateľa sumou 120 € mesačne od 1. júla 2015 do budúca, vo výroku o dlžnom výživnom a vo výroku o trovách konania potvrdil; odvolacie konanie vo vzťahu k výroku, ktorým bol otec zaviazaný prispievať na výživu navrhovateľa v rozsahu 30 % zo sumy životného minima na neploleté, nezaopatrené dieťa od 1. apríla 2013 do 30. júna 2015 zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že navrhovateľovi za obdobie od 1. júla 2015 do 6. októbra 2016 patrí výživné, pretože v tom čase mu svedčila zákonná vyživovacia povinnosť rodičov. Riadne chodil do školy, navštevoval Strednú umeleckú školu v Kežmarku, pripravoval sa riadne na svoje budúce povolanie a nebol schopný sám sa živiť. V tomto období všetky výdavky v súvislosti s jeho potrebami uhrádzala matka. Otec na výživu syna prispieval minimálnym výživným 28 €. Takto určené výživné však v žiadnom prípade nezodpovedalo oprávneným potrebám navrhovateľa a možnostiam a schopnostiam otca. Navrhovateľ mal výdavky v súvislosti so štúdiom na strednej škole a v súvislosti so zabezpečením všetkých učebných pomôcok potrebných na praktické zvládnutie strednej školy. Už v predchádzajúcom období mu matka zabezpečila nielen všetky školské potreby, ale aj technické pomôcky. Zo sumy 28 €, ktoré otec deklaroval, že zasielal k rukám matky pre syna z titulu výživného, nebolo možné ani len čiastočne pokryť tie najzákladnejšie potreby navrhovateľa. Súd prihliadol pritom na to, že ani príjem matky v tom čase nebol natoľko vysoký, aby mohla kompenzovať nedostatočné plnenie vyživovacej povinnosti zo strany otca navrhovateľovi. V tom čase matka mala príjem z titulu invalidného dôchodku 271 € a z titulu pracovného pomeru sumu 625,78 €, poberala prídavky na navrhovateľa 23,52 €. Zo svojich príjmov však musela uhrádzať nielen zrážky podľa mzdového listu, ale aj všetky výdavky v súvislosti s bývaním a zabezpečením všetkých potrieb dvojčlennej rodiny. Otec maloletého v tom čase nepracoval, od 1. júla 2015 bol starobný dôchodca. Bol mu priznaný starobný dôchodok vo výške 699,50 €, ktorý sa mu následne zvýšil na 709,60 €. Preto určenie výživného v sume 30 % zo sumy životného minima je nedostatočné a nezodpovedá oprávneným potrebám navrhovateľa a možnostiam a schopnostiam odporcu. Poukázal na skutočnosť, že matka iný zdroj príjmu než invalidný dôchodok a príjem z pracovného pomeru v tom čase nemala, nedisponovala preukázateľne žiadnym iným majetkom, z ktorého by mohla mať príjem. Na druhej strane však otec navrhovateľa žil v byte, ktorý mu poskytla cudzia osoba a disponoval s účtom, ktorý mu taktiež poskytla cudzia osoba (prvá manželka); taktiež jeho umelecké ambície a vydávanie kníh bolo financované zo zdrojov, ktoré mu boli poskytnuté inou

osobou. V rozhodnom čase otec platil len minimálne výdavky v súvislosti s užívaním bytu vo M., mal však k dispozícii rodinný dom v B., ktorý tak, ako to predniesol pred odvolacím súdom, predstavoval pre neho finančnú záťaž minimálne v rozsahu bežnej údržby a v minimálnom rozsahu udržiavacích poplatkov v súvislosti so zavedením plynu. Pre posúdenie dôvodnosti výživného a výšky výživného, táto okolnosť je dôležitá už len z pohľadu, že otec mal výdavky, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť, nehovoriac o tom, že neobývaná nehnuteľnosť (rodinný dom) v prípade obozretného hospodárenia mohla otcovi priniesť určitý finančný zisk, ktorý by mohol byť základom pre plnenie vyživovacej povinnosti. V tom čase akékoľvek výdavky, okrem nevyhnutných výdavkov na bývanie a stravu pre otca, nie je možné považovať za dôvodné výdavky, ktoré by mali mať vplyv na výšku vyživovacej povinnosti. Preto odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu o určení výživného za obdobie od 1. júla 2015 do 6. októbra 2016 ako správny potvrdil. Ďalej sa odvolací súd zaoberal aj určením výživného na navrhovateľa za obdobie od 7. októbra 2016 do budúca, kedy otec namietal, že za toto obdobie, vzhľadom na to, že syn opakoval druhý ročník strednej školy a vzhľadom na to, že syn mu neprejavuje primeranú úctu, vďaka, ho nie je možné pre rozpor s dobrými mravmi priznať. V priebehu konania boli na strane navrhovateľa zistené okolnosti, ktoré majú vážny, hlboký a trvalý charakter vzájomného nepoznania, nedostatočne vyvinutého vzťahu medzi navrhovateľom a otcom, ktorý vzťah nebol v priebehu vývoja navrhovateľa od dieťaťa až po súčasnú dobu rodičmi, teda ani otcom, primerane rozvíjaný a pestovaný. Vzťah syna a otca, kde by syn otca považoval za prirodzenú autoritu, voči ktorej by sa správal s náležitou úctou, s náležitou ochotou mu pomôcť a s vďakou, sa ani nemal kedy vyvinúť. Vzhľadom na okolnosti vzájomného spolužitia celej rodiny nie je možné vyhodnotiť jednostranne nie celkom pozitívny vzťah navrhovateľa k otcovi ako príčinu, pre ktorú by nebolo dôvodné priznať navrhovateľovi zo strany otca výživné. Rozpor s dobrými mravmi odvolací súd výlučne na strane oprávnenej osoby, teda navrhovateľa, nezistil a nevidel, že by správanie sa navrhovateľa voči otcovi bolo príčinou zlých vzťahov otca a syna, ale len následkom konfliktného vzťahu otca a syna a matky navrhovateľa, nerešpektovania synovej dospelosti a názoru navrhovateľa zo strany odporcu. Preto tento konflikt odvolací súd nepovažoval za taký, ktorý by odôvodňoval nepriznanie výživného. Nie je možné toto obdobie hodnotiť ani ako obdobím, kedy navrhovateľovi zanikla vyživovacia povinnosť pre opakovanie druhého ročníka, ktoré sa považuje stále za prípravu navrhovateľa viac-či menej úspešne na ďalšie povolanie. V tom čase navrhovateľ nie je schopný sám sa živiť, preto výživné dosiahnutím plnoletosti ani momentom opakovania druhého ročníka navrhovateľa nezaniká, ale nárok trvá. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolací súd aj odvolaciu námietku otca, jeho návrh, aby dieťa ukončilo stredoškolské vzdelávanie, alebo aby zmenilo školu na menej kvalitnú. Je v záujme dieťaťa, aby sa kvalitne pripravilo na svoje budúce povolanie bez ohľadu na to, či toto povolanie v budúcnosti bude alebo nebude vykonávať. Dôležité je, že sa na toto povolanie pripravuje, bude mať všetky kvalifikačné predpoklady, pokiaľ si nezvolí inú formu obživy, sa riadne výsledkami svojho vzdelania živiť. Stanovené výživné aj za toto obdobie odvolací súd považoval za primerané a prvoinštančným súdom riadne určené. K zmene nedošlo ani počas odvolacieho konania pri zopakovaní a doplnení dokazovania, preto podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) napadnutý výrok prvoinštančného rozsudku potvrdil a o trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala osoba podľa návrhu povinná platiť výživné, otec navrhovateľa (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. e/ a f/ CSP. Rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za arbitrárne a neodôvodnené, porušujúce jeho právo na právnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Tvrdí, že v konaní došlo zo strany oboch konajúcich súdov k rozhodovaniu sudcov, ktorí mali byť z konania vylúčení. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Súčasne navrhol, aby dovolací súd v dôsledku jeho námietky zaujatosti vylúčil z konania všetkých sudcov odvolacieho senátu, ktorý vec rozhodol, ako i sudkyňu prvoinštančného súdu JUDr. Ľubov Várgovú. Namietal, že sudkyňa súdu prvej inštancie napriek objektívnym prekážkam, ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania vykonala dokazovanie aj pojednávanie 9. októbra 2017 bez jeho účasti, účasti navrhovateľky (matky navrhovateľa - pozn. dovolacieho súdu) ako i v neprítomnosti už plnoletého navrhovateľa a rozhodla v rozpore s procesnými právami dovolateľa; k veci nevypočula matku navrhovateľa a konala len s jej právnym zástupcom napriek písomnej žiadosti dovolateľa o jej výsluch; konala o nárokoch navrhovateľa na výživné aj za obdobie, kedy nadobudol

plnoletosť, hoci nikdy písomne ani ústne nevyhlásil, že trvá na podanom návrhu matky aj po nadobudnutí plnoletosti, vo veci nebol nevypočutý; neskúmala, či nie sú dané zákonné dôvody na nepriznanie výživného pre konanie plnoletého navrhovateľa v rozpore s dobrými mravmi; nikdy vo veci nebol vypočutý maloletý navrhovateľ; dovolateľ namietal tiež nesprávne označenie účastníkov konania (matka ako navrhovateľka v konaní pred súdom prvej inštancie, pred odvolacím súdom v postavení svedka, navrhovateľ P.). Odvolací súd nerešpektoval žiadosť dovolateľa o predloženie veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) za účelom jej prikázania do obvodu iného odvolacieho súdu, kde by mal možnosť osobnej účasti a zaručené podmienky konať ako rovný s ostatnými účastníkmi konania, ktorý návrh pod nátlakom odvolacieho súdu neskôr vzal späť. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal s relevantnými námietkami uvedenými v odvolaní, prijal skutkové závery bez toho, aby o zásadných skutkových okolnostiach vykonal zákonne a v dostatočnom rozsahu dokazovanie; jeho rozhodnutie v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je svojvoľné a nepreskúmateľné, ústavne neutržateľné. Súd sám svojvoľne vykonal dokazovanie v rozsahu, v akom malo byť (ale nebolo) vykonané súdom prvej inštancie, vyvodil z dokazovania skutkové a právne závery, aké mali byť (ale neboli) vyvedené súdom prvej inštancie a v rozpore s účelom a logikou CSP potvrdil prvoinštančný rozsudok, čím došlo k vydaniu nepredvídateľného rozhodnutia a obideniu zásady dvojinstančnosti konania. Dovolateľ ďalej namietal vykonanie dôkazov listinami na pojednávaní 22. mája 2018 v rozpore s § 204 CSP. Tým, že odvolací súd poskytol technické zariadenie na sledovanie priebehu pojednávania okrem dovolateľa v rozpore s článkom 6 CSP aj navrhovateľovi a jeho právnenému zástupcovi, poskytol „nadpráva“ strane sporu, ktorá ich nepotrebovala na rovnosť v konaní, čím vytvoril novú nerovnosť účastníkov a dokázal, že celé konanie odvolacieho senátu nebolo nestranné a vo veci konali vylúčené sudkyne. Ak odvolací súd napriek jasne proklamovanému odporu navrhovateľa k štúdiu na SUŠ Kežmarok a dlhoročnému nezáujmu v takom odbore v budúcnosti pracovať, zakladá povinnosť dovolateľa vyživovať navrhovateľa iba na argumente, že musí či mal by mať maturitu, potom odôvodnenie rozsudku v tomto smere je protirečivé, odporuje konštantnej judikatúre a je svojvoľné. Odvolací súd dospel v rozpore s množstvom listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise k nepochopiteľným skutkovým aj právnym záverom. V ďalšom dovolacie námietky dovolateľa smerujú predovšetkým k hodnoteniu vykonaných dôkazov, k nesprávnenému a neúplnému zisteniu skutkového stavu veci a nesprávnenému právnemu posúdeniu.

4. Navrhovateľ sa k dovolaniu osoby, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. a/ CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výživného plnoletej osoby. Konanie v tejto veci je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania otca navrhovateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata),

musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (viď rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Dovolateľ v danom prípade vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. e/ a f/ CSP.

12. Podľa § 420 písm. e/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

13. Pokiaľ dovolateľ namieta, že v prvoinštančnom konaní rozhodovala vylúčená sudkyňa, pretože napriek ospravedlneniu a žiadosti o odročenie pojednávania vykonala dokazovanie aj pojednávanie 9. októbra 2017 bez jeho účasti, účasti matky navrhovateľa ako i v neprítomnosti už plnoletého navrhovateľa a rozhodla v rozpore s procesnými právami dovolateľa; k veci nevypočula matku navrhovateľa a konala len s jej právnym zástupcom; konala o nárokoch navrhovateľa na výživné aj za obdobie, kedy nadobudol plnoletosť, hoci nikdy písomne ani ústne nevyhlásil, že trvá na podanom návrhu matky aj po nadobudnutí plnoletosti, vo veci nebol nevypočutý; neskúmala, či nie sú dané zákonné dôvody na nepriznanie výživného pre konanie plnoletého navrhovateľa v rozpore s dobrými mravmi; dovolací súd uvádza, že táto jeho námietka je zjavne nenáležitá, pretože nemá základ v ustanovení § 49 CSP. Podľa § 49 CSP k vylúčeniu sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu môže dôjsť len vtedy, a/ keď ich pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať, alebo b/ ak sudca prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Dovolateľ námietku podľa § 420 písm. e/ CSP však spája s postupom a rozhodovaním sudcu v konaní a s jeho právnym názorom na prejednanú vec. V postupe sudcu pri prejednávaní konkrétnej veci a v jeho rozhodnutí o predmete sporu sa prejavuje samotný výkon súdnictva, z povahy ktorého vyplýva, že sám osebe nemôže zakladať zaujatosť sudcu. Dovolateľom namietané skutočnosti v zmysle ustanovení CSP nie sú spôsobilé privodiť vylúčenie sudcu z konania pre jeho zaujatosť (v zmysle § 53 ods. 3 CSP súd na takúto námietku neprihliada) a v tomto dôsledku nie sú ani spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. e/ CSP, pretože základom pre vylúčenie sudcu a zároveň základom vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. e/ CSP môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však to, že účastník sa nestotožňuje s postupom sudcu v konaní, s jeho právnym názorom a jeho rozhodovaním. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca, resp. sudcovia (§ 420 písm. e/ CSP).

14. Keď dovolateľ namieta, že odvolací súd nerešpektoval jeho (opätovnú) žiadosť o predloženie veci najvyššiemu súdu za účelom jej prikázania do obvodu iného odvolacieho súdu, kde by mal možnosť osobnej účasti a zaručené podmienky konať ako rovný s ostatnými účastníkmi konania, ktorý návrh vzal „pod nátlakom zo strany odvolacieho súdu“ podaním z 15. apríla 2018 späť, dovolací súd poukazuje na svoje rozhodnutie v predmetnej veci zo 17. februára 2014 sp. zn. 7 Ndc 3/2014, ktorým rozhodol tak, že návrhu na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 19 P 188/2007

Okresnému súdu Liptovský Mikuláš nevyhoveli; a teda v zmysle § 39 ods. 4 CSP by na opakovaný návrh dovolateľa ani neprihliadol.

15. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca účastníkovi realizáciu jeho procesných oprávnení a máriaca možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom súdnom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

19. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie otca, ktorá sa týka nedostatčného odôvodnenia napadnutého rozsudku, prípadne jeho nepresvedčivosti či nepreskúmateľnosti, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (viď I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

20. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

21. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R

2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

22. Podľa názoru dovolacieho súdu potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejme právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávanej veci. Súd oboch nižších inštancií uviedli, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili účastníci konania, ktoré dôkazy označili, jasne a výstižne vysvetlili, ako posúdili podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré dôkazy vykonali, z ktorých dôkazov vychádzali, ako ich vyhodnotili, jasne a zrozumiteľne vysvetlili, ktoré skutočnosti vzali za preukázané, a teda z akého skutkového stavu veci vychádzali, ako vec právne posúdili a zároveň sa podrobne vysporiadali s podstatnými vyjadreniami a námietkami odporcu. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií vyplýva, na základe ktorých skutočností dospeli k záveru, že navrhovateľovi patrí výživné od otca za obdobie od 1. júla 2015 do 6. októbra 2016 ako i v období po dosiahnutí plnoletosti navrhovateľa a že dovolateľovi vyživovacia povinnosť voči navrhovateľovi nezanikla. Z rozhodnutí súdov je zrejme, aké skutočnosti považovali za relevantné pre určenie výšky výživného a odôvodnenie, prečo priznanú výšku výživného s ohľadom na oprávnené potreby navrhovateľa a na schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca považujú za primeranú. Súd sa tiež vysporiadali s námietkou dovolateľa, prečo priznanie výživného navrhovateľovi za obdobie jeho plnoletosti nie je v rozpore s dobrými mravmi. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

23. V relácii na zistenú kvalitu odôvodnenia rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že tieto sú plne v súlade s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces a zodpovedajú ustanoveniam § 393 ods. 2 CSP resp. § 220 ods. 2 CSP. Dovolateľ teda nedôvodne argumentuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces a zároveň procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa; ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom (o taký prípad tu ale nejde).

24. Dovolateľ ďalej namieta vady súvisiace s dokazovaním. Dokazovanie je časť civilného procesu, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci (por. § 187 ods. 1 a 2 CSP). Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v civilnom procese nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (por. § 185 ods. 1 CSP), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky stranou navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f/ CSP, lebo týmto postupom súd neznemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva.

25. K námietke dovolateľa, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že odvolací súd sám svojvoľne vykonal dokazovanie v rozsahu, v akom malo byť (ale nebolo) vykonané súdom prvej inštancie, vyvodil z dokazovania skutkové a právne závery, aké mali byť (ale neboli) vyvedené súdom prvej inštancie a v rozpore s účelom a logikou CSP potvrdil prvoinštančný rozsudok, čím došlo k

vydaniu nepredvídateľného rozhodnutia a obídeniu zásady dvojinstančnosti konania, dovolací súd uvádza, že podľa § 35 CMP súd je povinný zistiť skutočný stav vecí. Súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí (§ 36 CMP). Odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní, ak to pre zistenie skutočného stavu vecí považuje za potrebné (§ 68 CMP). Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci bolo potrebné zopakovať a doplniť dokazovanie a aj tak urobil, jeho postupom, ktorý sa neprieči zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

26. Dovolateľ namieta, že súd konal o nárokoch navrhovateľa na výživné aj za obdobie, kedy nadobudol plnoletosť, hoci nevyhlásil, že trvá na podanom návrhu matky aj po nadobudnutí plnoletosti. K uvedenej námietke dovolateľa dovolací súd uvádza, že ak v konaní o výživné maloletého dieťaťa rozhoduje súd až po dosiahnutí plnoletosti dieťaťa, je potrebné, aby plnoleté dieťa v konaní uviedlo, či aj na dobu po dosiahnutí plnoletosti nárok na výživné uplatňuje a v akej výške (R 2/1985). Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ v konaní opakovane žiadal, aby mu súd priznal výživné aj po dosiahnutí plnoletosti (porov. napr. jeho vyjadrenia na pojednávaniach 20. júla 2017 a 9. októbra 2017, vyjadrenie z 28. novembra 2017 k odvolaniu otca). Z tohto dôvodu je uvedená námietka dovolateľa zmatečná a zjavne neopodstatnená.

27. K námietke dovolateľa ohľadne označenia procesného postavenia účastníkov v konaní dovolací súd poznamenáva, že uvedeným označením mu súd nezneškodnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva.

28. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní namieta vykonanie listinných dôkazov na pojednávaní 22. mája 2018 v rozpore s § 204 CSP, považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že v prípade rozsiahleho spisového materiálu alebo viacstranových listín čítanie alebo oznamovanie obsahu listín nie je potrebné, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený (aj fikciou doručenia) a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené, resp. čítanie listín alebo oznamovanie ich obsahu je na pojednávaní povinné len v prípade, ak listina nebola strane sporu doručená alebo ak listina alebo jej obsah bola protistranou spochybnená. Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 22. mája 2018 vyplýva, že odvolací súd listiny uvedené na jej str. 17 až 21 prečítal, resp. konštatoval ich podstatný obsah, pričom žiadna z listín nebola odporcom ani iným účastníkom spochybnená; účastníci vykonanie dokazovania listinnými dôkazmi na uvedenom pojednávaní nenamietali. S poukazom na uvedené považuje dovolací súd aj túto námietku dovolateľa za nedôvodnú.

29. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že súdy vykonané dôkazy nevyhodnotili správne a nezaoberali sa všetkými v konaní tvrdenými skutočnosťami, a teda vychádzali z nesprávnych skutkových zistení a skutkových záverov, táto skutočnosť sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

30. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je spôsobilé založiť ani neúplné zistenie skutkového stavu (R 37/1993, R 125/1999 a R 42/1993). Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 420 CSP) a hmotnoprávných (§ 421 ods. 1 CSP) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

31. Dovolací súd dodáva, že podľa čl. 6 ods. 2 CSP súd zohľadňuje špecifické potreby strán sporu vyplývajúce z ich zdravotného stavu a sociálneho postavenia. V tomto zmysle je povinný zohľadňovať určité špecifické potreby tých subjektov, ktorých zdravotný stav, prípadne sociálne postavenie odôvodňujú určitý špecifický procesný režim, ktorý však nemá nijakým spôsobom negovať princíp rovnosti sporových strán. Ide o normatívne vyjadrenie obvyčajnej ľudskej slušnosti, napríklad vo vzťahu k zdravotne postihnutým osobám. Táto slušnosť má spočívať v zohľadňovaní okolností, ktoré môžu

mať vplyv na mieru náročnosti realizácie procesných oprávnení týchto špecifických subjektov. Keď teda odvolací súd vzhľadom na zdravotné obmedzenie dovolateľa, ktorý pre postihnutie sluchu nebol schopný bez ujmy na svojich procesných právach zúčastniť sa riadne pojednávania, keďže neovláda posunkovú reč a nevie odčítať z pier, vytvoril pre neho také podmienky, aby obsah pojednávania bol nielen nahrávaný, ale podrobne zachytený v zápisnici z pojednávania, aby čítaním zápisnice na monitore, ktorý mal dovolateľ výlučne sám pre seba k dispozícii, videl obsah prednesov účastníkov konania, svedkov, obsah listín, dôkazov a procesný postup a rozhodnutia odvolacieho súdu, jeho postup bol plne v súlade so zákonom. Neobstojí preto ani dovolacia námietka, že tým, že odvolací súd poskytol technické zariadenie na sledovanie priebehu pojednávania okrem dovolateľa v rozpore s článkom 6 CSP aj navrhovateľovi a jeho právnomu zástupcovi, poskytol „nadpráva“ strane sporu, ktorá ich nepotrebovala na rovnosť v konaní, čím vytvoril novú nerovnosť účastníkov.

32. Argumentácia dovolateľa sčasti tiež spochybňuje správnosť právneho posúdenia veci súdmi. Pokiaľ totiž dovolateľ namieta, že odvolací súd napriek odporu navrhovateľa k štúdiu na strednej umeleckej škole a dlhoročnému nezájmu v takom odbore v budúcnosti pracovať, zakladá povinnosť dovolateľa vyživovať navrhovateľa iba na argumente, že musí či mal by mať maturitu, hoci je preukázané, že ide o štúdium neúčelné, neefektívne a v rozpore s dobrými mravmi, treba jeho námietky z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdu (v zmysle procedúry pojednania veci), ale za námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdu), na ktorom súd založil svoje rozhodnutie. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012, R 24/2017).

33. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

34. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e/ CSP) a že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jeho dovolania preto z § 420 písm. e/ a f/ CSP nemožno vyvodiť.

35. Najvyšší súd procesne neprípustné dovolanie dovolateľa odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

36. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.